

connexions

El dret a decidir a les Illes Balears

vista prèvia >

L'articulació de plataformes transversals com Avançam o l'Assemblea Sobiranista de Mallorca demostren que alguna cosa s'està movent a les Balears. Esperonats per l'asfixia econòmica i cultural del centralisme espanyol, el discurs del dret a decidir creix i comença a erigir-se com un dels principals catalitzadors del canvi que les Illes necessiten.

Carme Gomila

Polítologa

cgomiladominguez@gmail.com

Com és sabut, la relació entre Catalunya i Espanya ha ocupat bona part de l'agenda política dels últims anys. Molts han estat els actors que han intervingut en aquest procés tan complex, el qual ha passat per diferents etapes i moments. Com a conseqüència, s'ha reobert el debat del futur de tots els territoris de parla catalana, els Països Catalans. Ja des del 2006, el dret a decidir a Catalunya ha anat guanyant importància en el terreny polític i ha assolit uns nivells de suport superiors a altres lluites com el «No a la guerra». Un dels punts més àlgids que cal destacar és la manifestació massiva duta a terme l'Onze de setembre del 2012 a Barcelona, organitzada per l'Assemblea Nacional Catalana, la qual marcà un punt d'inflexió i donà lloc a una trajectòria política futura molt més centrada en la promoció del dret a l'autodeterminació, el dret a decidir i en l'assoliment de la independència. El suport social que aquesta lluita assolí provocà que moltes plataformes polítiques i socials reprenguessin la seva activitat recolzant aquesta lluita, d'altres nasqueren per reivindicar aquest dret en tots els territoris de parla catalana, així com també s'obriren noves línies

d'investigació en el camp de les idees. Conceptes com el dret a l'autodeterminació i la sobirania tornaren a posar-se sobre la taula per obrir, aquesta vegada amb més intensitat, el debat —gairebé sempre existent— sobre la independència.

Què entenem per dret a decidir?

Recentment, en l'estudi dels processos i canvis socials relacionats amb la voluntat d'articular nous subjectes polítics, ens trobem davant un nou binomi: al tradicional format pel dret a l'autodeterminació i la reivindicació independentista o secessionista, podem afegir-hi ara la reivindicació sobiranista amb el format pel dret a decidir.

El dret a decidir fa referència a la noció de participar d'una decisió i, per tant, s'està apel·lant únicament a un principi democràtic. S'utilitza per definir el desig, la voluntat i la reclamació d'esdevenir partícips d'una decisió, sense restriccions, tant pel que fa als integrants com als temes sobre els quals es pot decidir.¹

1 LÓPEZ, «Del dret a l'autodeterminació al dret a decidir».

Aquesta definició exigeix que s'articuli una definició de la majoria social que integra el col·lectiu sobre el que recau la decisió. En altres paraules, s'ha de donar resposta a les preguntes de «qui ha de votar?» o «qui pot votar per prendre aquesta decisió no restringida?» En definitiva, es necessita posar sobre la taula una definició del que en ciència política anomenem *demos*. Un *demos* —una comunitat sobre la qual s'aplica alguna versió d'una regla de la majoria per prendre decisions col·lectives— ha de poder decidir sobre qualsevol cosa, sense restriccions d'entrada o preexistents.²

Quan fem referència al dret a decidir estem dotant els ciutadans que formen una comunitat política del reconeixement d'un àmbit de sobirania col·lectiva a través de la celebració d'eleccions. Són ciutadans que tenen dret a decidir sobre alguna qüestió en tant que aquesta els afecta directament. Es tracta, per tant, d'un dret fonamental que exercit pacíficament i democràticament té prioritat damunt qualsevol constitució i que

2 LÓPEZ, «Del dret a l'autodeterminació al dret a decidir».

El nacionalisme de Balears té caire insular —mallorquinisme a Mallorca i els equivalents a la resta d'illes— pel sentiment de pertinença preferent que els ciutadans tenen cap a cadascuna de les seves illes

qualsevol demòcrata està en condicions de defensar.

El dret a decidir es diferencia fonamentalment del dret a l'autodeterminació pel que fa a la seva finalitat. Segons Jaume López (1970), «el dret a l'autodeterminació es planteja, des del seu origen, com una via cap a la independència. El dret a decidir, no. Suposa la possibilitat d'incorporar qualsevol proposta sobre l'horitzó de futur en l'agenda política i resoldre-la per via d'elecció democràtica».³ En aquest punt es fonamenta la distinció —sovint obviada— entre sobiranisme i independentisme. El sobiranisme afirma i/o reclama la capacitat plena —sense restriccions— de decisió democràtica d'un *demos*. L'independentisme és la defensa d'una de les possibles opcions que s'obren quan la sobirania està garantida o s'exerceix.

El mallorquinisme polític

Per emmarcar el dret a decidir en el context de les Illes Balears, ne-

3 LÓPEZ, «Del dret a l'autodeterminació al dret a decidir».

cessàriament hem de parlar de la (no) balearitat, la insularitat i, en aquest cas, del mallorquinisme polític.

Primerament, podem considerar el mallorquinisme polític com la doctrina política que articula els trets diferencials de les Illes Balears respecte a altres territoris. Les Illes Balears posseeixen una identitat diferenciada de la castellana, amb una història, llengua i cultura pròpies i que, a més, coincideixen amb les de la resta de territoris de l'àmbit lingüístic català. El mallorquinisme polític com a moviment identitari, nacionalista que pretén «promoure, assegurar i reforçar la pertinença a la nació i la seva identitat diferenciada»⁴ seria equivalent al nacionalisme a Mallorca. En definitiva, estableix un marc —territorial, però també cognitiu— d'acció política, de creació de «comunitat imaginada» o de construcció d'una identitat nacional compartida, sovint, en conflicte amb la identitat matriu de l'Estat. Així, el que farien el mallorquinisme polític i els nacionalismes equivalents a la resta d'illes és reclamar «identitàriament» la catalanitat cultural del territori balear.

4 MEZQUIDA, *El valencianisme enfront d'Espanya*.

Però tot i això, també s'ha de mencionar que entre illes existeixen diferències. És per això que abans fèiem referència a una no balearitat, en tant que existeix una manca de sentiment identitari compartit. El fet que el nacionalisme que s'ha desenvolupat a Balears sigui fonamentalment de caire insular rau en la importància de la identificació sociològica que tenen els ciutadans en cadascuna de les seves illes com a sentiment de pertinença preferent. Es produeix una major identificació subjectiva, col·lectiva i simbòlica respecte a la pròpia illa que no pas al seu conjunt. Tal com esmentà l'actor Antoni Gomila (1973) en el discurs dels premis Ramon Llull el passat febrer: «Vos heu fixat que no tenim cap paraula que ens identifiqui com a conjunt? [...] En el fons però, no som més que com una família, es terme balear no identifica una sola ànima, sinó més aviat una ànima comuna, que habita dins diferents cossos. Entre illes som com germans. [...] Que res no seria lo mateix si no existís tota aquesta aigua que mos separa de sa maldat del món. I ja sigui per instint de supervivència, perquè mos surten arrels des peus [...] vivim aferrats cada ú a sa seva roca, i com

A causa de la situació de tracte inferior que patim per part del Govern central, els ciutadans de les Illes Balears necessitem el dret a decidir per expressar la nostra voluntat com a poble

un infant de llet que el volguessin desmamar i ell no ho volgués, no ho barataríem per res del món».⁵

És per això que és important esmentar que no existeix un projecte comú a les quatre illes a favor dret a decidir, sinó que cada una segueix el seu propi ritme i format. En definitiva, la lluita política es basa en els mateixos objectius i reivindicacions, però la relació entre illes es basa en el recolzament i la cooperació entre els diferents actors que integren l'escenari.

Així doncs, el nacionalisme illenc, en tant que moviment en defensa d'uns interessos particulars, s'oposa a la concepció centralitzada i homogeneïtzadora de l'Estat, en aquest cas, l'espanyol. Aquí rau un dels motius principals pels quals el dret a decidir pren força en el nostre territori, ja que per part de l'Estat espanyol percebem una realitat basada en el menyspreu i en el no tenir-nos en compte. Per això reclamem el dret a decidir com a crítica per manifestar

que existeix una problemàtica pel que fa al model territorial centralista espanyol i necessitem posar-li fre. Per nosaltres, la millor via per fer-ho és donar veu a la societat civil il·lenca perquè pugui decidir quin futur prefereix per a les nostres illes.

Per què reclamem el dret a decidir?

La raó de ser del dret a decidir, tal com expressa la definició, és poder prendre part en una decisió —en aquest cas, expressar una voluntat de canvi real— en tant que la situació vigent no és igualment positiva per totes les parts del territori de l'Estat espanyol. A causa de la situació de tracte inferior que patim per part del Govern central, els ciutadans de les Illes Balears necessitem el dret a decidir per expressar la nostra voluntat com a poble. Tenim dret a defensar el nostre desig de gestionar la nostra terra i els nostres recursos, per poder solucionar les diferents problemàtiques que pateixen les nostres illes i així avançar segons els nostres propòsits, objectius i creences com a societat.

Actualment, a les Illes Balears trobem una sèrie de problemàtiques

relacionades amb la manca d'autonomia en la gestió dels nostres recursos, tant econòmics com naturals i humans. Des de fa anys, ens trobem en una situació molt desavantajosa, econòmicament i socialment, respecte a altres territoris de l'Estat espanyol a banda de rebre un menyspreu constant, tant a la nostra llengua i cultura com al territori.

Un dels problemes més importants que afecten al nostre territori és la manca de finançament derivat de l'espoli fiscal. Les xifres d'inversió estatal en les àrees educativa, sanitària i social representen unes de les més baixes de tot el territori espanyol. En definitiva, les Balears reberen dels Pressupostos Generals de l'Estat dels últims tres anys, la meitat de recursos de la mitjana. Però, a tot això cal afegir-li un dèficit de l'1,3% a finals del 2015 que tingué com a conseqüència haver de fer un ajust de gairebé 88 milions d'euros, afectant els serveis bàsics ja malmenats, tot per arribar a complir objectius que el Govern de l'Estat no compleix.⁶

⁵ Podeu veure el discurs íntegre d'Antoni Gomila als Premis Ramon Llull de febrer de 2016 al web d'IB3: <www.ib3tv.com>.

⁶ JORDÀ i MESQUIDA, *Manifest contra el deserció*.

Un dels problemes més importants és la manca de finançament derivat de l'espòli fiscal. Les xifres d'inversió estatal en les àrees educativa, sanitària i social representen unes de les més baixes de tot l'Estat

Un altre motiu per recolzar el dret a decidir és el maltractament i menyspreu que reben la llengua i la cultura catalanes per part del Govern espanyol. Recordem el projecte TIL —sigles del decret de Tractament Integral de Llengües—, impulsat per José Ramón Bauzá (1970), mitjançant el qual pretenia relegar el català a un segon nivell a les aules. Altres propostes similars foren la llei de Signes i la llei de Funció Pública, la llei orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa (LOMCE) i l'intent d'eliminar el català de la televisió pública. Aquest conjunt de mesures formaven part d'un intent multilateral d'eliminar la llengua catalana com a llengua de vertebració i cohesió social, amb l'eliminació de requisits de català a la funció pública i la minorització del català als mitjans públics i a l'escola.

En tercer lloc, i com és evident pel fet de ser un arxipèlag, rebem una gran quantitat de turisme. No obstant, necessitem gestionar-lo urgentment si no volem arribar a una situació insostenible. Per això, mitjançant el dret a decidir, considerem que podríem tenir una autonomia plena per decidir quin model turístic volem implantar en el nostre territori per

protegir-lo i conservar-lo. Tenim evidències per afirmar que el model de turisme que s'ha seguit fins ara —turisme de gatera, tot inclòs, creuer, etc.— posa en perill, tant els recursos naturals com humans que posseïm, traduint-se en altes taxes de precarietat laboral i un gran malbaratament del territori. Durant els mesos d'estiu moltes plataformes a favor de la protecció del territori illenc i associacions veïnals reclamen un major control turístic.⁷ Respecte a aquest tema, el Govern de les Illes Balears ja ha posat en marxa una campanya —totalment insuficient— per fomentar el turisme sostenible. Necessitem entendre que perpetuar un model així és completament il·lògic. Fins que no tinguem una sobirania real per gestionar el nostre turisme, no podrem arribar a garantir un turisme sostenible que generi una prosperitat compartida.

Tots aquest motius fan palès la necessitat de posar solucions que, necessàriament, passen per la gestió pròpia dels nostres recursos, i com

7 Algunes d'aquestes plataformes són: el Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB), Menorquins pel Territori, Salvar la Serra de Tramuntana, Terra Ferida i Eivissa Ambiental.

a conseqüència, la voluntat del dret a decidir el nostre propi futur. Ningú millor que nosaltres coneix la nostra realitat, per això reclamem el dret a decidir sobre el nostre territori, per posar fi a les imposicions del govern de l'Estat espanyol, el qual, no respecta ni estima la nostra terra.

Estem parlant de la necessitat d'un canvi més de fons per posar fi al clima d'alarma que es respira a Mallorca des de fa anys. Autors com Joan Colom (1988), declaren al *Manifest Contra el Desencís*⁸ que: «Ens cal un nou paradigma d'actuació, transformar la manera de fer política que hem dut a terme fins ara, ens cal una nova esquerra per als nous temps que s'acosten, uns nous temps que [...] són una oportunitat per canviar les hegemonies regnants per unes de noves. Cal intensificar la lluita d'idees, reideologitzar la societat des de baix incidint en els canals de difusió de pensament».⁹

8 *Manifest contra el desencís* és un llibre compost de diversos relats, escrits per personatges d'arreu de les Illes amb trajectòries diferents. Entre els autors s'hi poden trobar des de regidors i militants de diverses plataformes socials fins a músics.

9 JORDÀ i MESQUIDA, *Manifest contra el desencís*.

Un altre motiu per recolzar el dret a decidir és el maltractament i menyspreu que reben la llengua i la cultura catalanes per part del Govern espanyol

Un altre punt important en el seu discurs és la necessitat de concebre les Illes Balears com a subjecte polític amb capacitat sobirana i amb una realitat autocentrada, conscient de les particularitats pròpies del nostre territori. Per Colom, «els habitants de les Balears tenim una sèrie de problemàtiques i greuges, com a illencs, que arrosseguem des de fa dècades [...] que responen a la configuració estructural històrica de l'Estat espanyol [...]: persecució lingüística i cultural, greuges geogràfics, terciarització, externalització i precarització del nostre sistema productiu, espoli econòmic i maltractament polític i sistemàtic per part de les institucions espanyoles. Aquests problemes específics que patim tots els ciutadans de les Illes Balears requereixen una eina política específica, autocentrada i sobirana. S'ha de partir sempre des de la concepció de les Illes com a subjectes sobirans i de dret a decidir».¹⁰

Totes aquestes afirmacions evidencien que necessitem anar més enllà i donar una resposta que no es

limiti a la crítica del sistema. L'Estat espanyol ha quedat obsolet. Econòmicament, no hi ha possibilitats de sortida seguint un model d'espoli que cap actor de la política estatal vol mutar i, democràticament, l'Estat espanyol és cada dia més asfixiant. Voler la independència i la reunificació dels territoris dels Països Catalans des del respecte mutu i atenent al principi de subsidiarietat, amb l'objectiu de construir una democràcia real des de zero, és una resposta clara.

D'altra banda, hem d'apropar el missatge del dret a decidir a la ciutadania. Es necessita reforçar el missatge públic de la sobirania per mostrar a la societat civil que sí hi ha solució. I sobretot, que hi ha voluntat de posar-hi mesures. Cal que reforcem la idea que l'independentisme és integrador i defensa tots els ciutadans. Des de l'àmbit civil, caldrà ajudar les organitzacions que sorgeixin des de la societat civil que remen en la mateixa direcció, que s'estructurin i arrelin, perquè el seu discurs i la seva actuació ajudarà a fer calar aquest missatge dins la societat illenca.

Actors civils principals

1. Avançam

El següent actor a esmentar és la plataforma Avançam. Després de les eleccions municipals del 24 de maig de 2015, on una majoria d'esquerres passà a formar part de les institucions, es plantejà que aquesta plataforma —la qual havia interromput la seva activitat— tornàs a posar-se en marxa. Avançam sorgeix com a punt de trobada entre els diferents regidors i regidores que promouen el dret a decidir als diferents pobles de Mallorca.

Membres de la plataforma, com Miquel Oliver (1974), esmenten que és fonamental que la qüestió del dret a decidir torni a entrar a l'agenda —més de caire social i reivindicatiu i no tant polític— de les Illes Balears, «si no no hauríem posat fil a l'agulla per reviscolar Avançam. El dret a decidir-ho tot, és una idea tan necessària com potent».¹¹

¹⁰ JORDÀ i MESQUIDA, *Manifest contra el desencís*.

¹¹ Totes les cites de Miquel Oliver són d'una entrevista realitzada l'1 de setembre de 2016.

Mitjançant el dret a decidir podríem tenir una autonomia plena per decidir quin model turístic volem implantar en el nostre territori per protegir-lo i conservar-lo

A curt termini, que la plataforma Avançam estigui formada per quasi 200 regidors i regidores es concep com una eina molt potent pel que fa a la generació de discurs i a marcar una línia política molt clara del que han de ser els objectius de la política balear. Oliver esmenta que «a curt termini ha de generar discurs, ha de socialitzar el dret a decidir i ha de ser un lloc de trobada perquè els electes locals, ja sigui a govern o oposició, vegin que no estan sols en la defensa d'aquest posicionament polític tan necessari». En canvi, «a llarg termini l'impacte no ha de ser d'Avançam, que no deixa de ser una eina, sinó dels seus postulats. Si aconseguim que la majoria de municipis de l'illa s'impliquin en un procés sobiranista ens haurem de donar per satisfets».

Com que entenem Avançam com una eina, aquesta ha d'intentar atreure les majories socials que, en un principi, es mostren reticents a la defensa d'aquest dret. Segons Oliver, «és imprescindible fer veure que la manca de sobirania o la negació del dret a decidir afecta el dia a dia de tots els ciutadans de Mallorca, no només d'aquells que són sobiranistes. Tenim

uns arguments contundents, però encara ens manquen eines».

Finalment, tots els membres de la plataforma coincideixen que el repte més important al qual ha d'enfrontar l'entitat és aconseguir que el dret a decidir sigui una qüestió present en el dia a dia de la gent de Mallorca.

2. Assemblea Sobiranista de Mallorca

L'Assemblea Sobiranista de Mallorca (ASM) neix al 2014 amb la voluntat d'estendre el sobiranisme arreu de l'illa. Des del moment de la seva constitució ja es va proposar com a objectiu principal posar al bell mig del debat polític illenc, i més concretament mallorquí, la qüestió del dret a decidir, amb l'objectiu de construir una majoria social favorable a la creació d'un estat propi per als mallorquins, que posteriorment decideixi lliurement i democràticament la seva relació, tant amb les illes de Menorca, Eivissa i Formentera com amb la resta dels Països Catalans.

La tasca fonamental de l'ASM és anar construint un teixit social arreu dels diferents territoris de Mallorca,

tant a nivell de barri, com de poble i ciutat. Fins ara s'han constituït les seccions locals de Palma i de Manacor i, progressivament, es van teixint les delegacions locals municipi a municipi, que són l'embrió de les futures seccions locals.

El seu president, Cristòfol Soler (1956), expressa la necessitat d'apostar per la reivindicació d'aquest i es mostra crític amb la situació dels últims 300 anys, quan vam ser l'últim territori de la Corona d'Aragó a perdre les llibertats com a poble. Des del seu punt de vista, «l'única solució viable als nostres problemes —espoliació fiscal, menyspreu de la nostra llengua, negació de la nostra identitat catalana...— passa per exercir aquest dret i, al mateix temps, poder formular un projecte de regeneració democràtica que permeti sortir de la crisi actual i oferir un futur millor als mallorquins».¹²

A curt termini, uns dels reptes que té l'ASM és explicar als mallorquins quina és realment la nostra his-

¹² Totes les cites de Cristòfol Soler són d'una entrevista realitzada el 29 d'agost de 2016.

Hi ha la necessitat de concebre les Illes Balears com a subjecte polític amb capacitat sobirana i amb una realitat autocentrada, conscient de les particularitats pròpies del nostre territori

tòria. Segons Soler, «per a nosaltres aquesta presa de consciència és fonamental per lluitar contra el sentiment d'autoodi que tants d'anys de submissió colonial, primer a Castella i després a Espanya, han fet arrelar en alguns sectors de la nostra societat. Per això hem estat capdavanters en la campanya de la Comissió Cívica del Tricentenari 1715-2015».

En paraules de Soler, a mig termini, l'ASM es proposa aconseguir que «el poble mallorquí deixi de votar partits espanyols i voti partits "de país", és a dir, aquells que tenen el centre de decisió a casa nostra. Aquest canvi d'esquema és clau i des de L'ASM hi dediquem molts d'esforços».

Passant a una altra qüestió, des de l'ASM es considera de gran importància atreure sectors poblacionals tradicionalment refractaris al dret a decidir. Soler n'esmenta dos en concret: en primer lloc, la població mallorquina que, com a conseqüència del colonialisme a què hem estat sotmesos, encara renega de la pròpia identitat. Espanya ha fomentat la catalanofòbia i ha aconseguit reconduir aquests mallorquins cap a una posició que relega la mallorqui-

nitat a un sentiment folklòric de to menor. «El jovent, educat en democràcia, va prenent consciència, però les generacions majors encara estan ancorades en aquestes posicions». I, en segon lloc, la immigració. «Les primeres onades d'immigrants que arribaren a la nostra illa treballaven a la indústria, en tasques que necessitaven adquirir formació i que al mateix temps els facilitava una major integració a la nostra cultura. En canvi, les darreres onades immigratòries han trobat ocupació al sector de serveis, un sector de temporada, que precisament no facilita l'arrelament de l'immigrant».

Per concloure, l'ASM es proposa arribar a tots els indrets i sectors de la nostra societat en aquesta tasca de conscienciació i creació d'un teixit associatiu format per gent de la societat civil, clarament transversal i amb capacitat de bastir els fonaments per començar el nostre procés d'autodeterminació.

3. Menorquins pels Països Catalans

El dissabte 3 de setembre de 2016, tingué lloc a Ferreries l'acte batejat com «Cap a la República dels menor-

quins» amb l'objectiu de donar inici a un procés d'autoapoderament polític i popular a Menorca. El manifest que tancà l'acte té per objectiu reclamar la necessitat d'establir les bases del procés polític i popular que s'haurà de donar en el si del poble menorquí. Afirmen que no es pot obviar la importància dels processos polítics que s'estan desenvolupant arreu de tots els territoris catalans i que ha arribat l'oportunitat de canviar el model de l'Estat.¹³

4. Altres actors

Altres entitats i organitzacions com l'Obra Cultural Balear a Mallorca i Formentera, l'Institut Menorquí d'Estudis (IME), l'Institut d'Estudis Eivissencs (IEE) o el Grup Blanquerna a Mallorca, podrien ser punts adequats de trobada per promoure els debats entorn de les millors alternatives de futur en diferents sectors: economia i entorn; llengua, cultura i educació; interculturalitat i cohesió social; i sobretot, quin sistema de representació democràtic s'ha de construir.

¹³ Podeu llegir el manifest al web del *Diari de Balears*, publicat sota el títol «Necessitam posar ja les bases del procés polític i popular que s'haurà de donar en el si del poble de Menorca».

Voler la independència i la reunificació dels Països Catalans des del respecte mutu i atenent al principi de subsidiarietat, amb l'objectiu de construir una democràcia real, és una resposta clara a la situació que vivim les Balears

Conclusió

Per concloure, m'agradaria esmentar que davant la manca d'un projecte comú entre les quatre illes, cada una segueix el seu propi ritme en la reclamació d'aquest dret fonamental. Per això, no podem parlar de formats i ritmes paral·lels i d'un únic projecte insular. No obstant, això no significa que no hi hagi cooperació i suport a tota aquesta lluita, que al cap i a la fi, ens afecta a tots els illencs per igual. Per això, des de les Illes Balears coincidim en la necessitat de reclamar una sobirania real i que els ciutadans i ciutadanes siguem lliures de decidir el nostre propi futur. L'esperit crític, que és el que marca el nostre objectiu, des del meu punt de vista, ja el tenim. Ara ens cal teixir socialment els diferents territoris, ens cal una major capacitat integradora, un projecte fort i convincent, i sobretot, no defallir en el que pot ser una lluita que canviï el transcurs de la nostra història. ■

■ Bibliografia

JORDÀ, Joan Pau i MESQUIDA, Jaume (coord.). *Manifest contra el desencís*. Palma: Documenta Balear, 2014.

LÓPEZ, Jaume. «Del dret a l'autodeterminació al dret a decidir». Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 2011.

MEZQUIDA, Amadeu. *El valencianisme enfront d'Espanya*. València: Fundació Nexè, 2015.

«Necessitam posar ja les bases del procés polític i popular que s'haurà de donar en el sí del poble de Menorca». A *Diari de Balers*, 6 de setembre de 2016. Disponible a: <www.dbalears.cat>.

MUSEU
IRLA

Casa Irla

Sant Feliu de Guíxols

Algavira, 65-69
Telèfon 972 11 74 39
casa@irla.cat
www.irla.cat

HORARI D'ESTIU

De dimarts a diumenge, de 18 a 21 h
Dissabte i diumenge, de 10 a 13 h
Dilluns tancat

HORARI D'HIVERN

Divendres i dissabte, de 17 a 20 h
Dissabte i diumenge, de 10 a 13 h

FUNDACIÓ

JOSEP IRLA

